

نگاهی به نقش استان همدان در دفاع مقدس

آن روز که تلالو انوار درخشان اسلام ناب محمدی(ص) از نهضت بزرگ خمینی کبیر(ره)، آن رادمرد عصر، بر عرصه گیتی تابیدن گرفت، خفاشان شب‌صفت و منادیان ظلم و تیرگی از پایگاه مدرن خویش برخاستند و کمر به خزان این بهار معطر و پرتراوت بستند. جریان طبس، کودتای آمریکایی در پایگاه شهید نوژه، غائله‌های کردستان، گنبد، خوزستان، بلوچستان و ... و سرانجام هجوم ناجوانمردانه عامل سرسپرده‌شان صدام، از شیطنت‌های آنان بود که در حق ملت قهرمان ما روا داشتند.

از همان ایام شیرمردانی از تبار انصارالحسین(علیه‌السلام) از استان همدان ظهور کردند تا با یک اشاره از امام خویش، تیرگی شب را شکافته و در شن‌های سوزان و ملتهب جنوب و صخره‌های سر به فلک کشیده غرب بر متجاوزان بتازند. آنان مردانی بودند که از کوچه پس کوچه‌های استان همدان، هرچند با عناوین مختلف بسیجی، سپاهی، ارتشی، جهادی و غیره اما یک دل و یک صدا بهم پیوستند و چونان سیلابی عظیم در جای جای جبهه‌ها بنیان دشمن را برکنندند. آنان از تبار همان‌هایی بودند که در برابر خونخواران و جنایتکاران، نه گفته و مردانه ایستادند و قدم بیگانگان و متجاوزان را چون گذشته قطع کردند و از آن پس داستان حماسه‌های خونینشان منظومه‌ای شد از نور و روشنی تا مسیر هدایت آنانی باشند که دل به حقیقت سپرده‌اند.

حال هرچند گذرا و مختصر نگاهی داریم بر حماسه‌های دوران دفاع مقدس و کارنامه نقش‌آفرینان آن در استان همدان، هر چند خود واقفیم که قطره‌هایی از دریای آن وقایع را در این مقال نتوانیم گنجانید.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، سپاه پاسداران همدان با محوریت شهید محراب آیت‌الله مدنی تشکیل شد و از همان آغاز غائله ضدانقلابیون در کردستان در حال ریشه دواندن بود. با هدایت شهید مدنی جوانان انقلابی در قالب اکیپ‌هایی در جای جای کردستان علیه گروهک‌های ملحد و وابسته به شرق و غرب، رزمیده و حماسه آفرینی نمودند در همین زمان سربازان و افسران انقلابی استان همدان در قالب لشکر ۲۸ کردستان در پادگان سنندج در حالی که زیر آماج حملات و محاصره کامل دشمن قرار داشتند، مقاومت کرده و با حفظ پادگان به تعبیری کردستان را حفظ کردند. همچنین نیروهای سپاه همدان در عملیات آزادسازی شهرهای پاوه، مریوان، سقز، مهاباد، بانه، بیجار، قروه، دهگلان و از همه مهمتر شکستن محاصره سنندج نقشی اساسی ایفا کردند.

در نوزدهم تیرماه ۱۳۵۹ حضور به موقع نیروهای سپاه همدان در پایگاه شهید نوژه موجب عقیم ماندن کودتای آمریکایی در این مکان شد که در طی آن ده ها نفر دستگیر و چندین نفر از کودتاچیان به هلاکت رسیدند. با شروع شرارت‌های دشمن بعثی، نیروهای همدان اولین نیروهایی بودند که در تابستان ۱۳۵۹ در پاسگاه‌های مرزی سرپل ذهاب _ قصرشیرین حضور پیدا کرده و پاسگاه‌های دارخور، تپله کوه، باویسی، باباهادی و هدایت را با قدرت پدافند زمیت گیر کردند.

پس از شروع جنگ، پدافند محور میانی سرپل ذهاب، محور شمالی مهران و همچنین محور مریوان بر عهده رزمندگان همدانی بود در همین زمان دلاوران نیروی زمینی ارتش در قالب تیپ سوم زرهی شهید قهرمان به سرعت خود را به محور جنوب رسانده و در منطقه دزفول به عنوان یگان احتیاط استقرار یافتند. نیروهای جهادسازندگی نیز با تمامی توان علاوه بر رساندن کمک‌های مردمی به جبهه‌های غرب امکانات مهندسی خود را در منطقه سرپل ذهاب مستقر کرده و با تمامی توان عملیات‌های راه‌سازی، پل سازی و احداث سنگر و خاکریز در این محور ایفای نقش کردند.

تیزپروازان پایگاه شهید نوژه در راستای سرکوب متجاوزین از اولین روز هجوم دشمن اقدام به پرواز و بمباران مواضع دشمن در عمق خاک عراق کرده و بسیاری از اماکن نظامی و اقتصادی عراق را فلج کردند. تلاش و فداکاری

فرزندان این مرز و بوم خشم دشمن را از همان ابتدا به اوج رسانده و لذا استان همدان را از اهداف ثابت حملات هوایی خود قرار داده بود و بنابراین، در هفته اول شروع جنگ فرودگاه همدان، پایگاه شهید نوژه و ماهواره اسدآباد بارها مورد حمله هوایی قرار گرفت که با عکس‌العمل به موقع سیستم‌های پدافندی و هواپیماهای شکاری پایگاه شهید نوژه طی یک هفته ۱۰ فروند از آنان در آسمان استان ساقط شدند. در منطقه قصر شیرین دشمن بارها اقدام به پاتک کرد که به قصد تصرف شهر سرپل ذهاب انجام می‌شد که با رشادت رزمندگان استان همدان بی‌حاصل مانده و مجبور به عقب نشینی شد. پاسداران استان همدان در تشکیل تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) نقش بسزایی داشته و همچنین یگان‌هایی مانند لشکر ۳ ویژه شهدا و لشکر ۴۳ مهندسی امام علی (ع) مملو از حضور پررنگ رزمندگان استان همدان بود. در سال ۱۳۶۱ با تشکیل تیپ ۳۲ انصارالحسین (ع) حضور حماسی دلاوران استان همدان به صورتی منسجم و در قالب یگان استانی هویدا شد که تا واپسین روزهای دفاع مقدس به صورت لشکر ۳۲ انصارالحسین (ع) ادامه داشت.

در طول دوران دفاع مقدس رزمندگان سپاه و بسیج استان در ۳۰ عملیات آفندی شرکت داشتند که از مهمترین آنها می‌توان از عملیات‌های بازی دراز اول، شهیدان رجایی و باهنر، مطلع الفجر، فتح‌المبین، بیت‌المقدس، رمضان، ثارالله، مسلم بن عقیل، امام زین‌العابدین (ع)، والفجر ۲، والفجر ۵، تحریرالقدس، عاشورا، قادر، والفجر ۸، صاحب‌الزمان (عج)، انصار (جزیره مجنون)، کربلای ۴، کربلای ۵، کربلای ۸، نصر ۴، بیت‌المقدس ۲، والفجر ۱۰ و عملیات تاریخ ساز و حماسی مرصاد، نام برد.

همچنین در بیش از بیست ماموریت پدافندی که هر یک ماه‌ها به طول انجامید نیز شرکت داشتند. دلاوران ارتشی تیپ قهرمان بین سال‌های ۵۹-۱۳۵۸ حضوری حماسی در منطقه کردستان داشتند و با شروع جنگ تحمیلی در عملیات‌های نصر، رجایی و باهنر (محور سوسنگرد)، ابوحمیظه، طریق‌القدس، بیت‌المقدس، محرم و والفجر مقدماتی نقشی اساسی داشتند و چندین مورد نیز عملیات‌های پدافندی را در منطقه جنوب و جنوب غربی به اجرا درآوردند.

تیزپرواران پایگاه شهید نوژه نیز که از آغازین روزهای تجاوز ضربات متوالی به پیکره رژیم بعث وارد نموده بودند کماکان به عملیات‌های هوایی علیه دشمن ادامه می‌دادند. عملیات‌های هوایی مانند H۳ برفراز پایگاه الولید عراق که منجر به انهدام بیش از ۵۰٪ از هواپیماهای دشمن شد و نیز عملیات‌های برفراز آسمان بغداد و بمباران پالایشگاه دوره توسط خلبان شهید عباس دوران که به حق عباس دوران بود و با انجام این عملیات ضربه مهلک سیاسی به حیثیت رژیم عراق وارد شد و اجرای کنفرانس سران غیرمتعهدها در بغداد را منتفی کرد که به منزله بزرگترین شکست سیاسی عراق در عرصه بین‌المللی محسوب گردیده و تا مدت‌ها رژیم بعثی را در انزوای سیاسی قرار داد.

پرسنل این پایگاه علاوه بر شرکت فعال خود در تمامی عملیات‌های هوایی علیه دشمن، آسمان غرب کشور را تحت پوشش داشته و از تجاوز هواپیماهای دشمن جلوگیری کردند و در طول هشت سال دفاع مقدس ده‌ها فروند از هواپیماهای دشمن توسط هواپیماهای شکاری و سیستم پدافندی پایگاه شهید نوژه سرنگون شدند. دلاوران نیروی انتظامی استان در قالب کمیته، ژاندارمری و شهربانی در طول جنگ حضوری چشمگیر داشتند و به صورت اعزام‌های مستمر در مناطق آفندی و پدافندی به یگان‌های موسی بن جعفر (ع)، روح‌الله و سایر یگان‌ها گسیل شده و نقش آفرینی کردند.

سنگرسازان بی‌سنگر استان همدان نیز پایه‌های هم‌زمان نظامی خود در جبهه‌های جنوب و غرب با انجام فعالیت‌های مهندسی، فرهنگی، بهداشتی و با راه‌اندازی ستاد پشتیبانی جنگ در کنار کمیته امداد، هلال احمر و استانداری در جمع‌آوری و ارسال کمک‌های مردمی نقش اساسی را ایفا کردند. رزمندگان جهاد سازندگی استان

همدان در عملیات‌های بازی دراز، قراویز، والفجر ۲، والفجر ۴، والفجر ۹، بدر، کربلای ۴، کربلای ۵، کربلای ۷، نصر ۴، نصر ۸، بیت‌المقدس ۲ و ۳، شرکت کرده و در سخت‌ترین شرایط موجود حماسه‌های احداث جاده بازی دراز، پل سیدالشهدا (رودخانه خروشان چومان) و مناطق سردشت، بانه، سرپل ذهاب و غیره حماسه آفرینی کردند. در آخر باید در قالب آمار به بررسی حضور سبز مردم استان دارالمجاهدین در دفاع مقدس بپردازیم:

- مردم استان همدان طی هشت سال دفاع مقدس نزدیک به ۸۰۰۰ شهید، بیش از ۱۷۰۰۰ جانباز و نزدیک به ۱۰۰۰ آزاده سرافراز در پرونده خود جای داده‌اند.
- از استان همدان بیش از ۸۰۰۰۰ نفر در قالب بسیج و بیش از ۲۰۰۰۰ نفر نیروی مردمی در قالب جهاد سازندگی، هلال احمر و ستاد پشتیبانی جنگ به جبهه‌های نور علیه ظلمت اعزام شده‌اند. در وصف پشتیبانی مردم استان از فرزندان رزمنده خود می‌توان تقدیم بیش از هشتاد هزار واحد خون به رزمندگان، بیش از ده میلیارد ریال و هزاران قطعه طلا و جواهرات و هزاران دستگاه کامیون کمک‌های غیرنقدی را نام برد.
- برپایی ده‌ها ایستگاه صلواتی و آشپزخانه در جبهه‌های جنوب و غرب به همت والای مردم استان انجام شده است که در یک مورد روزانه بیش از ۴۰۰۰۰ رزمنده در جنوب به طور کامل از طریق آشپزخانه استان همدان تغذیه می‌شدند.
- توسط ستاد بازسازی مناطق جنگ‌زده سرپل ذهاب که متولی آن استان همدان بوده است، نزدیک به ۲۰۰۰ واحد مسکونی، صنعتی، تجاری و آموزشی بازسازی و یا نوسازی شدند که تمامی هزینه‌ها و نیروی انسانی آن از استان تامین می‌شد.
- مردم مهمان‌نواز استان همدان در طول دوران دفاع مقدس از ۳۰۰۰۰ مهاجر جنگ تحمیلی میزبانی کردند و با اسکان و تأمین تمامی مایحتاج زندگی آنان از غم فراق عزیزان، دیار و کاستی‌هایشان را زدودند.
- حضور گسترده و حماسی مردم استان همدان در صحنه‌های رزمی و پشتیبانی جنگ به گونه‌ای بود که دشمن در کینه‌ورزی با آنان بیش از ۳۰۰ بار آسمان استان را مورد تجاوز هواپیماهای خود قرار داد و در خلال آن بیش از ۱۳۰ بار نقاط مسکونی بمباران و یا مورد حمله موشک زمین به زمین (فقط در شهر نهاوند) واقع شد که طی آن حدوداً ۸۰۰ نفر از مردم بی‌گناه به شهادت رسیدند که ۳۳۶ نفر از بانوان و نزدیک به ۲۰۰ نفر هم کودکان بودند. در این باب همان بس که بیش از ۱۶۰۰۰ واحد مسکونی، تجاری، صنعتی، آموزشی و غیره تخریب شده و بیش از ۳۲ میلیارد ریال خسارت مستقیم از این حملات را به دنبال داشته است.